

Uboga Marijca.

Marijca, ljubeznjiva deklica, imajoč do dvanajst let, bila je hči ubožnega tesarja, ki je živel v nekeji vasici na Štajerskem. Ubogi tesar je imel še četvero manjših otročičev. Časi so bili slabi, druginja velika in težko je bilo očetu kruha zaslužiti, da bi hranil petero otrok. Zató je morala Marijca od hiše, da si pri tujih ljudeh poišče vsakdanjega kruha. Da-si še mlada, bila je vendar čvrsto dekletce, in ni se bala, da bi ne mogla kruha dobiti; zatoraj je šla k nekemu kmetu, da bi mu krave pasla.

Vsacega jutra na vse zgodaj gnala je uboga Marijca kmetove krave v bližnjo góro na pašo. V tem, da so se krave pasle, sedela je ona v senci košatega hrasta in je plela nogavice svojeji mlajšiji sestri ali pa lične košarice, ki se jih je pri očetu plésti naučila. Tako je živela Marijca vsak dan in je bila srečna in zadovoljna. Zнала je, da siromaštvo ni sramota in bogastvo tudi še ni sreča. Bogat je le tist, kdor je zadovoljen, kdor veselo dela in se ne boji trpljenja.

Bilo je necega vročega poletnega dne 1798. leta. Solnce je pripekalo in zeló je bilo soparno. Marijco, pod hrastom sedečo, spanec premaga, odloži delo na stran, zadremlje ter kmalu trdo zaspí. Ko se zopet prebudi, vidi, da so se krave izgubile. Zeló se tega prestraši. Hitro vstane, gre najpred v góro navkreber, potem zopet nizdolu, hodi na vse strani, zdaj na desno, zdaj na levo — ali zastonj, krav ni, pa jih ni. Misli si, da so krave znabiti same odšle domóv, ker jim je pot dobro znana, zatorej pobere svoje stvari in gre proti dómu. Ali motila se je uboga Marijca; krav tudi domá v hlevu ni bilo. Kaj naj stori ubogo dekletce? Jokajoč stopi pred gospodarja ter mu pové o nesreči, ki se jej je zgodila. Ali gospodar je bil surov in neusmiljen človek. Bésen skoči po konci, popreti jej z debelo pestjó ter reče: „Da se mi takój pobereš izpred oči ter greš iskat živinčet, a da se mi ne vrneš, predno jih ne najdeš. To ti povem, ako mi ne pripelješ krav domóv, vse kosti ti zdrobim in potárem!“

Lačna in trepetajoč od strahú se vrne Marijca v góro izgubljenih krav iskat. Solnce je že zahajalo in noč se je že približevala, da pride Marijca do bližnjega gozda, v katerem ni bila še nikoli. Mislèč, da so krave tù sem zašlé in se izgubile, gre v gozd v pogledat, ki je bil z gostim grmovjem zaraščen. Zemlja je bila močvirna, in debela megla se je vzdigovala od tal k višku, da se ni videlo niti najvišje drevo pred človekom. Dolgo je hodila Marijca po neznanem gozdu, ter je tako daleč zašlá, da ni več znala nazaj. Trudna in spehana ne more več dalje. Nogi ju bolita od hoje, lačna in žejna je, a nima ničesa, da bi si utolažila glad in žejo. Pod nekim hrastom pade na zemljó, ter se glasno joka, a nikogar ni, da bi jej obrisal solzíce. Pozno je že, vse počiva, povsod je mirno in tiho, samo Marijčino srce je polno solz in bridkosti. Dolgo je zdihovala in jokala uboga sirota zunaj pod milim nebom v temnem, zapuščenem gozdu. Naposled jo premore sèn, dene desno rokó pod glavo ter kmalu čvrsto zaspí. Ali tudi v spanji ni imela sladkega počitka; grozovite sanje so jo mučile vso noč.

Kmalu potem, ko je surovi kmet Marijco pognal od hiše, prišle so krave same domóv. Kmet si je mislil, da se zdaj Marijca povrne. A motil se je.

Nastala je noč, debela magla je pokrivala vso vas, a Marijce ni še od nikoder. Ko je bila že temá in so se ljudje spravljali že k počitku, pošlje kmetič nekoliko sosedov, iskat sirote Marijce. Vso noč so jo iskali po bližnji góri, kjer je navadno pasla krave, ali zastoj, nikjer je ni bilo in sosedje se vrnejo drugega jutra domóv brez Marijce. Ko óče to slišijo, bili so v velicih skrbéh. Na vse strani je iščejo. Mnogo vaščanov se napravi še enkrat z ubogim óčetom na pot, pretaknejo vse kotove, ali ne pomaga nič, Marijce ni, pa je ni.

Ko se Marijca drugega dne prebudi, bilo jo je strah in gróza velicega gozda, v katerem ni bila še nikoli poprej. Vstane izpod hrasta ter poskuša preko debelo zaraslega grmovja poiskati si pravi pot. Lakoto si je nekoliko utolažila z jagodami, ki si jih je nabrala v gozdu, ali strah, ki jej je stiskal srce, ni jej dal zaželjenega mirú. Mislila je na preteče besede srditega gospodarja, še bolj pa na svojega nesrečnega óčeta, na zapuščene brate in sestrice.

Tekla je, kolikor ste ju nógi nesli, preko trnjevega grmovja in po močvirnem zemljišči — a nikjer ni bilo nobenega póta, nobene stezé niti sledú človeških nog. Splezala je na najvišja drevesa, vpila iz vsega grla in prosila ljudi v pomoč, a od nikoder nobenega glasú.

Nebó se je pooblačilo in okoli pólnudne je začelo deževati najpred le po malem a pozneje čedalje bolj in bolj. Uboga Marijca je bila premočena do kože. V votlem hrastovem drevesu je morala vedrti. Tu se je polasti nekaj čuden strah in gróza, tresla se je po vseh udih, in to je trajalo do večera. Ko na večer dež nekoliko preneha, zleze iz votlega drevesa, ter gre dalje. Kmalu pride do neke votline pod veliko skalo, kjer je bilo nekoliko suhe zemlje. V to votlino se potisne ter kmalu čvrsto zaspí. Spala je vso noč, in prebudi se še le zjutraj, ko je bilo solnce že precej visoko na nebeškem obzorji.

Prebudivša se, čuti se slabo po vsem telesu. Komaj da še vstane ter poskuša, kako bi svoj pot nadaljevala. Še nikoli ni tako pobožno molila kakor to jutro. Da-si je poprejšni dan zeló deževalo, bilo je vendar zeló vroče in soparno vreme. Marijca si natrga zopet nekoliko jagod, moli svoje vsakdanje molitvice, ki jih je na izust znala, ter gre potem dalje po širocem gozdu. Ves pot jo je trgalo po glavi in huda žeja jo je trpinčila. Telesne moči so jej opešale in solzé v očéh so se jej posušile, kajti jokati se ni mogla več. Zdajci se jej zdi, kakor da bi začelo v gozdu nekako svetlejše postajati. Vse svoje moči zbere, ter spleza na visoko smreko. O veselje! tu zagleda, da je že blizu kraj gozda. Naglo spleza z drevesa ter hití, kolikor more, proti ónemu kraju, od koder se je svetlílo.

Z veliko težavo je dospéla kraj gozda. Zna se, da je bila zeló trudna in spehana; ni čudo tedaj, da pade onemogla in brez vse zavésti na zemljo pod neko drevo. Vročina je bila huda, cvetice so vele povešale k tlam svoje glavice in vsaka živalca si je iskala hladnega kotička, da bi se skrila pred pekóčimi solnčnimi žarki. Tudi najzdravejši in najmočnejši človek bi bil moral onemagati pod žgéčo vročino, koliko bolj mala in šibka Marijca, ki je že dva dni trpela lakoto in žejo, k temu pa še toliko bridkosti, da bi jih še celó odraščén človek ne mogel prestati.

Iz gozda prišedši, mislila je, da najde kako vas, kjer bi dobrih in usmiljenih ljudi prosila za svét in pomoč. A temu ni bilo takó. Pred njo je stal visok hrib, a nikjer nobene hiše niti živega človeka. Ko se nekoliko od-

počije, poskuša dalje potovati preko visocega hriba. Ali komaj je hodila dober četrt ure, začuti, da jej pojemljejo moči, ter se ne more dalje geniti. Udje obnemorejo in Marijca se zgrudi na tla ter obleži.

Črni oblaki se priženó po nebu in bilo je slutiti, da bode huda ura. In res se kmalu stemí kakor po noči. Bliski sukajo po nebu in grom bobni, da človeka strah in gróza izpreletava. Čedalje bolj se sliši gromenje od bližnjih gorá in dež se vlije, kakor bi mu bili vsi duški odprti.

Tiho in mirno leži uboga Marijca, tresóč se po vsem telesu od strahú in gróze, v znožji visocega hriba ter pričakuje v tej strašnej nevarnosti svoje osóde. Zdajci se zabliška, kakor bi bilo vse v ognji, strašno zabobní in v tem hipu tréšči v bližnje drevo. Marijca bleđa kakor smrt, vsa premóčena in z razmršenimi lasmi kleči ter moli k Bogu, da bi se je usmilil in rešil njenega trpljenja. — Nevihta preneha. Solnce se zopet pokaže na jasnem nebu in vsa narava je, kakor prerोजना.

Tudi Marijci se zdi, kakor da bi dobila novih moči. Poskuša vstati, a vendar ne more. Po vseh udih čuti strašne bolečine, če se le količkaj premakne. Zahajajoče solnce razlije svoje poslednje žarke po okrepečanej zemlji. Vse se vzdiguje in veseli novega življenja. Le v Marijčinem srci ni veselja; čutila je, da se jej smrt bliža v tem pustem, zapuščenem kraju. Na večer je bilo zeló hladno, in Marijco je stresal mráz po noči kakor še nikoli poprej. Mislila si je, zdaj prihaja oni trenotek, da se preselim v boljše življenje. Nebó je bilo obsejano s svitlimi zvezdicami in mesec je plaval med njimi, kakor da bi prešteval te prekrasne lučice na nebeškem oboku. Proti jutru zaspí uboga Marijca in se prebudi, ko je solnce že davno razlivalo svoje svitlé žarke po hribih in dolinah. Lačna in žejna je, a nima ničesa, da bi si utolážila glád in žejo. Zdajci sliši v bližini izpod sive skale studenec žuboreti. Poskuša se k njemu spláziti, da bi si žejo ugasila, ali o joj! nogi ste ju tako otekli, da jo zaboli po svem telesu, kadar koli nogó premakne. Poskuša po rokah se do studenca pripláziti, a tudi to jej ni bilo mogoče, ker je bila preslaba. Sreča, da vsaj solnce ta dan ni preveč pripekalo na ubogo Marijco.

Še le peti dan okolu pólnudne bližala se je ura Maričijnega rešenja. Nek pastir je tam v obližji kozé pasel. Ko gre memo necega jarka, da bi razkropljene kozé skupaj spravil, zasliši iz daljave milo zdihovanje. Pastir postoji in posluša, ali se morda ne moti. In res, žalostni glas se je ponavljal. Takój gre proti ónem kraju, od koder se je slišalo milo ječanje in kaj vidi pred seboj? O Bog! pred njim leži uboga Marijca vsa v nesvéstji. Bilo je videti, da se borí s smrtjo. Oči je imela zaprte, lica so bila bleđa in vsi udje so bili otrpéli. „Uboga deklica,“ zavpije prestrašeni pastir, „kako si prišla tu sèm na ta kraj!“ Marijca takój odprè oči, ko zasliši človeški glas, milo pogleda pastirja ter ga zaprósi požirek hladne vode. V tem hipu steče pastir do bližnjega studenca in jej prinese v prstenej posodi vode, da si sirota Marijca ohladi žejo. Potem skoči hitro po jedno kozo, pomólze v skledico malo mleka, podrobí vanj črnega kruha, ki ga je imel v torbici, ter prosi ubogo deklico, da bi jedla. Marijca to rada stori ter kmalu toliko okreva, da se zavé. S solzami v očéh pogleda blazega človeka, ki se jej je prikazal kakor mila zvezdica na nebeškem obzorji. Ob kratkem mu pové vse, kako se je ž njo godilo, ter mu toži hude bolečine, ki jih čuti v nogah. Pastirja zabolí

srce, ko vse to čuje in solzé mu zalijó oči, ko vidi kako ste nogi otekli ubogej Marijci. Skušal je, da bi jej čevlje izúl, ali zastoj, oteklina je bila taka, da ni bilo mogoče jej obútała spraviti od nog. Videti je bilo tudi, da se nog že prisád poprijemlje. „Tu ni, da bi človek odlašal,“ misli si pastir, zadene Marijco na hrbet in jo nese dobro uro daleč v bližnjo vas k svojim staršem. Vsacemu se je oko solzilo, kdor je videl ubogo Marijco v tolikih bolečinah, in vsak si je prizadeval, da bi jej kaj pomagal. Žene jo takój slečejo in v suho obleko preoblečejo, mehko posteljo jej dadó in jej strežejo s tečnimi jedili. Tudi pošljejo hitro po zdravnika in njenega nesrečnega očeta, ki je bil šest ur hodá od tega kraja. Vsak bi jo bil rad vzel v svojo hišo.

Druzega dne pride ubogi oče od velike bridkosti ves pobit. O da bi bili videli, ljubi otroci, ubozega očeta, ki ni imel mirú ne pokoja, odkar se mu je bila izgubila njegova ljuba Marijca. Dan in noč jo je iskal po vseh bližnjih in daljnih krajih, ter ni zatisnil očesa od velikih skrbi in žalosti. Veselje, da je zopet našel svojo preljubo hčerko, se ne da popisati. — Ali to njegovo veselje ni imelo dolzega obstanka, izpremenilo se je v veliko žalost, ko je videl, koliko njegova Marijca trpi. Vsi so jej lepo stregli in na njo pázili, ali Marijca ni preboléla hudih bolečin, umrla je, ko je še celih štirnajst dni mnogo trpela.

Nu, dolgo ni živel tudi ubogi oče. Žalost mu je razjedala dušo, in kmalu se je razbolélo tudi telo, — prišla je smrt in ga preselila góri v nebesa k njegovej Marijci. Za ostale otroke so skrbeli dobri in usmiljeni ljudjé.

Ioan T.

~~~~~

Pošteni zdravnik.

Bil je v jutrovih deželah vladar, ki je imel na svojem dvoru zdravnika, Honaina po imenu. Da-si je bil zdravnik zeló poštena duša, vendar mu Sultan, njegov gospodar, ni zaupal. Ker je bil Honain kristjan, bal se je Sultan, da bi ne bil za njegovo smrt podkupljen od grškega cesarja, kar bi Honain na podlagi svoje vere tudi lahko izvršil. Sultan, bojđč se za svoje življenje, sklene izkušati zvestobo svojega dvornega zdravnika. Ostra je bila ta izkušnja. Pokliče ga namreč necega dne k sebi v sobo in mu reče: „Honain, hudega sovražnika imam, ki mi streže po življenji, a dokazati mu ne morem njegove zlózne nakáne. Ali izmislil sem si nekaj; prehitéti ga hočem v njegovem zlóbnem dejanji, in ti mi moraš to izvésti. Poslušaj me tedaj, kaj ti pravim. S strupom mi ga moraš spraviti s poti. Napravi tedaj hud strup, ki bo imel to lastnost, da človeku gotovo življenje vzame, a ne pusti na njegovem mrtvem telesu nobenih znamenj kacega ostrupljenja.“

„Gospodar“, odgovori Honain, „učil sem se pripravljati samo take stvari, ki človeku bolezen odvráča in mu življenje podaljšujejo. Ko sem stopil k tebi v službo, nisem si mislil, da bodeš kdaj kaj druzega od mene zahteval. Ako želiš, da se tvoj ukaz izvéde, prosim te, da me odpustiš iz službe in jaz grem v drugo deželo nabirat si véd o zdravilstvu, ki mi so do zdaj še neznane.“

Iz tega Sultan takój spozná, da bi se Honain njegovemu povelju rad odtegnil. Reče mu tedaj: „Stvar, katero sem ti zaukazal, ne sme se odlašati, in moj ukaz se mora brez odloga izvésti.“

Zdravnik Honain se temu brani, ne briněč se za Sultanovo pretenje.